

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL

Název projektu	Šablony v SZŠ Příbram
Registrační číslo	CZ.1.07/1.5.003/34.0933
Název materiálu	<i>Nástin české literatury 19. století</i> VY_32_INOVACE_CJ.1.13 J.V. Sládek, J. Vrchlický - poezie
Vyučovací předmět	Český jazyk a literatura
Tematický okruh	Česká literatura 19. století – český parnasismus - lumírovci
Autor	Mgr. Alena Šimůnková
Škola	Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113
Datum vyhotovení	duben 2014
Datum a místo ověření	9.4. 2014 - obor Zdravotnické lyceum, třída 2.ZL
Anotace	Materiál je určen prioritně pro žáky 2. ročníků středních škol při probírání tematického celku Ruchovci, lumírovci – český parnasismus . Je určen k procvičování učiva – práci s literárním textem a předpokládá základní znalost života a díla těchto autorů a dobového kontextu. Žáci si procvičí teorii literatury, ale i lexikologii. Pracovní list lze použít též ve 4. ročníku v rámci opakování učiva a procvičování práce s textem.
Metodický pokyn	Aktivita – pracovní list - přímá práce žáků – cca na 35 min. Lze doplnit k výkladu , případně využít k opakování.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

PRACOVNÍ LIST

Ruchovci, lumírovci

VÝCHOZÍ TEXT 1: J.V.Sládek – Je tichá noc (Selské písně a české znělky)

Je tichá noc a ještě ven
si vyjdu na zápraží;
ať sebevíc jsem unaven,
to ticho mne tak blaží!

Nad polosvětlym dvorem mým
je obloha tak hvězdná,
tak hluboká! – já zahledím
se do jejího bezdna.

Z mé jizby na dvůr padá zář
jak pruha pozlacená;
hle, opřena tam o polštář
spí s děckem moje žena.

Vše mlčí; v sadu šeptají
jen listy hrušně zticha
a dobytek můj ve stáji
tak spokojeně dýchá.

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Co podle vás znamenají slova: *pruha, bezdna, jizba*.
- 2) Vyhledejte v textu **2** *epiteta, přirovnání, slovoslednou inverzi*.
- 3) Co je tématem básně, jaká je nálada?
- 4) Jaké pocity jsou v básni vyjádřeny?
- 5) Pokuste se vysvětlit Sládkův pohled na selství a jeho hodnotu.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VÝCHOZÍ TEXT č.2: J. Vrchlický - Ještě jedna píseň o štěstí (Okna v bouři)

My lidé vrahové jsme svého štěstí.
Jest štěstí zde – však my v ně nevěříme,
a soustavně vždy něco vymýšlíme,
co vraždí je, my nedáme mu kvěsti.

Je v našich nadrech celé naše štěstí,
chce vzplát a zářit, my je zašlapeme
tím, předsudek a domněnka co zveme,
a v rozpuku je zdrtíme svou pěstí.

My lidé nedovedem snést štěstí.
Jak růže kyne – my ji uškubneme,
jak ptáče zpívá – my je zakřikneme
a ku jiné je ženem ratolesti.

My lidé nejsme ani hodni štěstí.

OTÁZKY A ÚKOLY K TEXTU:

- 1) Určete žánr, téma básně. Má toto nějakou souvislost s autorovým životem?
- 2) Vyhledejte v textu **archaismy**.
- 3) Co způsobují **předsudek** a **domněnka** dle autora? Zamyslete se nad tím, zda je to dle vás pravda.
- 4) Napište rýmové schéma básně.
- 5) Vypište z textu, co všechno lidé dle básníka dělají se štěstím.

ŘEŠENÍ:

TEXT 1:

- 1) **pruha** - pruh
bezdna – bezedná obloha – z kontextu
jizba – místnost
- 2) **2 epiteta** – *polosvětlym, pozlacená*
přirovnání - *jak pruha pozlacená*
slovoslednou inverzi – *nad polosvětlym dvorem mým*
- 3) **Téma** – spokojený večer sedláka - cítí štěstí osobní i z dobře vykonané práce
Ticho, klidná nálada,
- 4) pocity uspokojení, štěstí
- 5) sedlák jako ideál – žije v sepětí s přírodou, dovede se postarat o sebe a svoji rodinu –
mravní síla národa

TEXT 2:

- 1) intimní lyrika, téma ničení štěstí lidmi – autor prožíval milostné zklamání, když se
dověděl o nevěře manželky
- 2) *jest, kvěsti, v rozpuku, ku, hodni...*
- 3) Předsudky a domněnkami si ničíme štěstí.
- 4) a,b,b a
- 5) Jsou jeho vrahové, nevěří v něj, nenechají jej kvést, zašlapou jej, zdrtí svou pěstí,
nedovedou jej snést, zakřiknou jej.

Použité zdroje:

SLÁDEK, Josef Václav. *Sluncem a stínem a jiné básně*. 1. vydání v Národní knihovně. Praha: Odeon, 1972. 279 s. 01-058-72

VRCHLICKÝ, Jaroslav. *Okna v bouři*. 1. vydání v definitivním souborném díle. Praha: Melantrich, 1950. 698 s.

Pokud není uvedeno jinak, jsou použité objekty vlastní originální tvorbou autorky.

